

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доцента кафедри кардіохірургії, рентгенендоваскулярних та екстракорпоральних технологій Національного університету охорони

здоров'я України імені П.Л. Шупика,

кандидата медичних наук Зеленчука Олега Валерійовича

на дисертацію: “ Особливості інтервенційного лікування хворих з гострим коронарним синдромом в умовах пандемії COVID-19”

здобувача ступеня доктора філософії

Бондарця Дмитра Вадимовича

з галузі знань 22 - Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина

Актуальність дослідження. Всесвітня пандемія COVID-19 призвела до багаточисленних негативних наслідків в усіх аспектів суспільного життя. Незважаючи на те, що COVID-19 безпосередньо вражає легені, дане високо контагіозне вірусне захворювання пов'язано з серцево-судинними ризиками. У майже третини пацієнтів хворих на COVID-19 спостерігається ураження міокарду. За час пандемії відмічено переконливу кількість клінічних випадків, коли у пацієнтів під час клінічної маніфестації COVID-19 підвищувалась частота виникнення гострого коронарного синдрому (ГКС). Патогенетично це можливо пояснити синергетичною дією обох патологічних станів, що безпосередньо пов'язано з ураженням ендотелію судин, яке обумовлює підвищене тромбоутворення. COVID-19 також має підвищені рівні D-димеру, фібриногену, фактора коагуляції VIII і фактора фон Віллебранда. Підвищені значення D-димеру корелюють із тяжкістю клінічного перебігу COVID-19 та 30-денною виживаністю пацієнтів.

Існують науковообґрунтовані дані, що у пацієнтів з COVID-19 до можливих механізмів розвитку ГКС відносять емболію коронарних артерій, яка спостерігалася у 3,0 % випадків та фібриляцію передсердь, що подвоювала частоту виникнення ГКС. З'ясовано, що усунути летальні наслідки для пацієнта, такі як, спонтанні дисекції коронарних артерій та

тромбоз стента, можливо лише при проведенні екстреної реперфузії. Хоча наразі невелика кількість досліджень продемонструвала кореляцію виникнення ГКС з черезшкірними коронарними втручаннями при COVID-19.

Встановлені фактори, які корелюють із важкістю клінічного перебігу та зростанням летальності від COVID-19 це: вік понад 70 років, чоловіча стать, цукровий діабет, хвороби системи кровообігу, хронічні захворювання нирок та легень.

Таким чином, патогенетичні основи розвитку ГКС при COVID-19, діагностика і лікування пацієнтів з COVID-19 та ГКС є серйозним викликом для лікарів, який продовжує бути актуальним науковим напрямом у кардіохірургії та інтервенційній кардіології і підіймають низку дискусійних питань під час вибору тактики лікування зазначеної категорії хворих.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану НДР Державної установи «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова Національної академії медичних наук України»: «Розробити комплексний підхід щодо лікування ішемічної хвороби серця у пацієнтів з ураженням стовбуру лівої коронарної артерії» (№ держреєстрації 0121U111747 прикладна науково-дослідна робота, термін виконання: 2022-2024 рр.), де дисертант був виконавцем.

Наукова новизна результатів дослідження, ступінь її наукової обґрунтованості. Здобувачем отримано наступні нові наукові результати:

- встановлено, що наявність супутньої патології, такої як цукровий діабет II типу, артеріальна гіпертензія, порушення ритму серця та інфаркт міокарда, ініціювала розвиток гострого коронарного синдрому під час маніфестації COVID-19;

- з'ясовані ризики, які корелювали з кількістю ураження вінцевих артерій та наявністю супутньої патології; з'ясовано, що цукровий діабет II

типу та порушення ритму серця достовірно частіше спостерігалися у пацієнтів основної групи, а ожиріння – у пацієнтів групи порівняння;

- розраховані коефіцієнти OR вказували на значущість терміну проведення реперфузії. Встановлено, що у пацієнтів, яким реперфузія проведена у термін понад 6 годин, ризик летальних подій був вищим у 3,3 раза;

- ретроспективно визначено коефіцієнт OR у померлих пацієнтів, який показав, що ризик настання летальних подій у них був у 2,56 раза вищий порівняно з пацієнтами основної групи, яким також проведено реперфузію у термін понад 6 годин;

- встановлено, що достовірно переважало застосування одностентової методики «Provisional» (66,7%) відносно двостентових методик: «TAP» та «Culotte» (33,3%) в обох групах дослідження;

- результати проведених досліджень дозволили з'ясувати, що наявність клінічної маніфестації COVID-19 при гострому коронарному синдромі не впливає на вибір методики черезшкірного коронарного втручання, а лише впливає на поширення запального процесу на дистальні відділи вінцевих артерій та не збільшує кількість їх уражень.

Висока достовірність основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується ретельним аналізом достатньої для отримання достовірних результатів кількості спостережень (100 пацієнтів). Висновки дисертації є логічним наслідком основних наукових положень, що захищаються автором, сформульовані конкретно та мають важливе науково-практичне значення. Рекомендації по практичному використанню результатів дослідження обґрунтовані і підтверджені на практиці. Також достовірність отриманих здобувачем результатів засвідчена актами впровадження, обговорення результатів дисертації на наукових заходах та науковому семінарі Державної установи «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова Національної академії медичних наук України».

Рівень поставленого наукового завдання та опанування здобувачем методології наукової діяльності. Наукове завдання, поставлене перед здобувачем, полягало у визначенні факторів, які сприяють підвищенню ефективності інтервенційного лікування хворих з ГКС в умовах пандемії COVID-19. Завдяки коректному формулюванню завдань, мети і задач дослідження та використанню сучасної методології наукової діяльності автором досягнуто поставленої мети. Здобувачем була зібрана та проаналізована сучасна наукова література за темою дисертаційного дослідження, створена база пацієнтів, проаналізовані методики вибору тактики реваскуляризації міокарда шляхом виконання черезшкірних коронарних втручань чи аортокоронарного шунтування. Рівень виконання дисертаційного дослідження свідчить про опанування дисертантом методології наукового дослідження.

Практичне значення результатів дослідження. Результати дослідження дозволили опрацювати та впровадити в практику алгоритм інтервенційного лікування пацієнтів з ГКС при COVID-19. Також отримані результати стали підґрунтям для удосконалення наявної системи надання інтервенційної допомоги пацієнтам з ГКС в умовах пандемії COVID-19.

Дані отримані в процесі виконання роботи, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які містяться в дисертації впроваджені у практику і застосовуються у: ДУ «Науково-навчальний центр «Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені М.Д. Стражеска НАМН України»; ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова НАМН України»; Комунальному некомерційному підприємстві «Олександрівська клінічна лікарня м. Києва»; Комунальному неприбутковому підприємстві ІФ ОККЦ Івано-Франківської обласної ради; Комунальній міській лікарні «Коломийська центральна районна лікарня» Коломийської міської ради.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Основні наукові положення, висновки та результати

дослідження повністю відображено у 4 статтях в наукових фахових виданнях України, серед яких 1 стаття у виданні, яке індексується в наукометричній базі Web of Science та 1 зареєстрованій технології (Державний реєстраційний номер 0623U000160, 2024 р.). Обсяг публікацій достатній, а їх зміст відповідає суті дисертаційної роботи.

Структура та зміст дисертації. Дисертаційна робота викладена на 146 сторінках, основна частина дисертації становить 121 аркуш, містить 19 таблиць та 11 рисунків. Робота складається з традиційних розділів: анотації, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів і методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, узагальнення отриманих даних, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел та двох додатків. Висновки логічно сформовані за результатами проведеного дослідження і повністю відповідають меті та поставленим завданням та є обґрунтованими.

Список літературних джерел відповідає вимогам Наказу МОН України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами).

Зауваження до дисертації

- в рукописі зустрічаються поодинокі стилістичні та граматичні помилки, які не знижують її цінність.

Дискусійні питання

- чи були серед учасників Вашого дослідження, випадки повторного втручання внаслідок тромбозу стентів, дисекції коронарних судин ?

- чи використовувалась серед пацієнтів вашої вибірки тактика біфуркаційного стентування DK-crush?

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Дисертація Бондарця Д.В. «Особливості інтервенційного лікування хворих з гострим коронарним синдромом в умовах пандемії COVID-19» є комплексним узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання

серцево-судинної хірургії, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувача у розвиток медичної науки. Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21.03.2022 р. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор Бондарець Дмитро Вадимович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 - Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина.

Офіційний опонент:

доцент кафедри кардіохірургії,

рентгененоваскулярних та екстракорпоральних технологій

НУОЗ України імені П.Л. Шупика,

канд. медичних наук

Олег ЗЕЛЕНЧУК

[Handwritten signature of Oleg Zelenchuk]
[Handwritten signature]